

Zdravko Mlinar: Življenjsko okolje v globalni informacijski dobi, 1. knjiga, Prostorsko-časovna organizacija bivanja: raziskovanja na Koprskem in v svetu

Ljubljana 2008: Fakulteta za družbene vede, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 15 tabel, 54 grafikonov, 107 slik, ISBN 978-961-235-348-3

Knjiga izpod peresa sociologa, zaslužnega profesorja in akademika predstavlja spoznanja o dolgoročnih trendih sprememb v vsakdanjem bivalnem okolju. Za razliko od postmodernističnih razlag, da danes ni več mogoče načrtovati sprememb za prihodnost, avtor prikazuje številne predvidljive procese v luči osamosvajanja človeka kot posameznika in globalne družbe. Osamosvajanje je skupni imenovalec sprememb v gospodinjstvih, družinah in stanovanjih. Kot ugotavlja avtor, se povečuje delež samskih gospodinjstev, nove potrebe v družinah z dvojnimi karierami, pojavljajo se vedno večje stanovanjske površine na osebo in podobno. Z razširjanjem rabe nove informacijsko komunikacijske tehnologije človek sprošča svojo prostorsko in časovno omejitve. Informatizacija pa ne pomeni povečanja nevezanosti na fizično okolje, saj posredno prek telesne pasivizacije in odtujitve od narave dejansko še povečuje potrebo po aktivni rekreaciji. Avtor zaznava, da se povečuje bogastvo raznovrstnosti povezovanj in kombinacij bivanja, dela, rekreacije, upravljanja in prometa, ki presega do sedanje ločevanje notranje homogenih prostorskih enot mest.

Ta knjiga naj bi prispevala k ozaveščanju o tem, kako se povečuje raznovrstnost življenjskih situacij in oblik bivanja, ki bistveno presegajo predstavo o klasičnem družinskem bivališču. Avtor ugotavlja, da se vedno bolj briše razlika med stalnim in začasnim bivanjem, kar pa ne preseneča, saj so v knjigi predstavljeni številni primeri raziskav na Koprskem. Knjiga poskuša razširjati horizonte mišljenja v prostoru in času, hkrati pa podmačiti razumevanje abstraktnih kategorij kot sta globalizacija in informatizacija ter jih približati na raven vsakdanjega bivalnega okolja. Nekdanje ločevanje, kot pravi avtor, na »dom in svet«, kot dveh ločenih svetov, se vse bolj umika s tem, ko prihaja do posvetovljanjevanja domačega in podomačevanja svetovnega okolja. Avtor je kritičen do prostorskega načrtovanja

v praksi, ki se po njegovem pretežno ukvarja s fizičnimi strukturami grajenega okolja in se nagiba k statičnosti. Tehnološke spremembe pa prehitevajo ne le zavest prebivalcev nasploh, ampak tudi strokovnjakov. Slednji torej ne usmerjajo, ampak bolj ali manj sledijo in zaostajajo za spremembami. Številne polprazne stanovanjske hiše po Sloveniji opozarjajo na napačna pričakovanja in predvidevanja ljudi, ki ne upoštevajo predvidljivih procesov.

V knjigi je še posebej velika pozornost namenjena strukturi prebivalcev z vidika bivalnega okolja, kjer se avtor ukvarja na primer z zapostavljenostjo otrok, omejenimi možnostmi za osamosvajanje mladih, s posebnostmi bivanja študentov, žensk, ostarelih, bolnikov, samcev, odvisnikov, brezdomcev in številnih drugih. Kakovost te knjige je v časovni razsežnosti bivanja, v spreminjanju razmerja med starim in novim, v prehodu od zapoznelega reagiranja k vnaprejšnjemu delovanju ter v videnju prenavljanja grajenih struktur in oživljanju mest. Avtor se še posebej pogloblja v raziskovanje prostorske mobilnosti ljudi, kjer se sprašuje ali je na vidiku konec stalnega bivališča, kako se spreminja razmerje med stanovalci in obiskovalci, kako so dostopne dobrine v velikih nakupovalnih središčih zunaj mestnih jeder ter kako življenje uhaja iz krajev na pota in v omrežja.

Tej knjigi, ki obravnava bivalno okolje, bosta po avtorjevi navedbi sledili še dve, pri katerih bo šlo za prenos poudarka od bivalnega k integralnemu, od fizičnega k virtualnemu, od pasivnega k ustvarjalnemu in od lokalnega h globalnemu. Že ta knjiga pa prispeva k zbližanju med različnimi temeljnimi strokami, med katerimi bi še posebej lahko izpostavili sociologijo, arhitekturo in geografijo.

Aleš Smrekar

Marko Snoj:

Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen

Ljubljana 2009: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Modrijan založba d. o. o.

in Založba ZRC, 603 strani, 1 zemljevid, ISBN 978-961-241-360-6 (Modrijan)

